

De gemeente en jij



De publicaties die in de Artios-reeks verschijnen, willen dienstbaar zijn aan de toerusting vanuit de Bijbel.

In 2 Timotheüs 3:17 staat dat de Schriften ons gegeven zijn 'opdat de mens Gods artios zij, tot alle goed werk geartioseerd'. Artios betekent: compleet toegerust, en zodoende berekend op zijn taak.

De mens die God dient, mag dankzij de Schriften berekend zijn op zijn of haar taak in het leven, volledig toegerust tot alle goede werken.

Redactie:

ds. J.J. ten Brinke

ds. C.H. Hogendoorn

drs. P.J. Vergunst

Voor een overzicht van de eerdere delen in deze reeks, zie pag. 148.

De gemeente en jij

Wat de christelijke gemeente voor
jou kan betekenen en andersom

Ds. S.J. Verheij

De gemeente en jij
Wat de christelijke gemeente voor jou kan betekenen en andersom
Ds. S.J. Verheij

ISBN 978-90-8897-368-0

NUR 707

C-NUR 000

Ontwerp omslag: Corné van der Horst
Opmaak binnenwerk: Buitenspel, Meppel

Bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de
Herziene Statenvertaling © 2016, tenzij anders aangegeven.

© 2023 Groen, onderdeel van Jongbloed
Christelijke Media - LEEUWARDEN
Alle rechten voorbehouden.

www.jongbloedmedia.nl

Inhoud

Woord vooraf	7
1 Verkenning en herkenning	9
2 Geschonken trouw	19
3 Bewezen trouw	28
4 Lichaam van Christus	37
5 Herder en kudde	57
6 Tempel van God	83
7 Bruid	107
8 Tot trouw geroepen	128
Literatuurlijst	134
Noten	137

Woord vooraf

Het leiderschap van gemeenten probeert leden aan de gemeente te binden en vast te houden. Ze moedigen hen aan om zich in te zetten. Zelf zijn de leden meer of minder betrokken en hebben hun eigen gedachten bij de gemeente, positief of negatief. Zo gaat het al eeuwen. In de huidige tijd is de relatie tussen de gemeente en haar leden veel spannender geworden. De coronaperiode is hierbij een katalysator geweest. Kerkenraden bezinnen zich over hun relatie tot de gemeenteleden. Gemeenteleden stellen veel vaker dan vroeger de vraag of ze bij de gemeente willen horen waar ze officieel lid van zijn. Ze maken hun keuzes, ook wat hun inzet en betrokkenheid betreft. Het gaat in dit boek over de relatie tussen de gemeente en haar leden. De vraag naar die relatie is actueel, kan als spannend ervaren worden of zelfs spanning geven.

In dit boek bezinnen we ons op de genoemde relatie. Hierbij gaat de Bijbel open. Naast de plaats van het verbond zullen enkele nieuwtestamentische beelden van Christus en Zijn gemeente de aandacht krijgen. Als schrijver hoop ik dat dit boek gemeenten en gemeenteleden helpt om processen die

gaande zijn beter te begrijpen en in het licht van Gods Woord goede keuzes te maken.

Mijn zoon Rinder en vriend dr. J.B. ten Hove hebben het concept kritisch doorgelezen en van feedback voorzien. De redactie van Artios heeft behulpzame adviezen gegeven voor de opzet en inhoud van dit boek. De heer M.N. Bobeldijk gaf alle ruimte om gebruik te maken van de resultaten van zijn onderzoek aan de Christelijke Hogeschool Ede naar de motivatie van vrijwilligers. Hier noem ik ook de mensen die bereid waren de enquête die ik hun toestuurde in te vullen. Aan allen veel dank.

Aan het eind van elk hoofdstuk staan vragen die gebruikt kunnen worden bij verdere doordenking. Dit kan zowel persoonlijk als in groepsverband gebeuren. Na het afrondende hoofdstuk 8 vindt de lezer een literatuurlijst om zich verder in het onderwerp te verdiepen. Tot slot is gekozen voor het opnemen van eindnoten ter verantwoording maar ook om dingen te noemen waarvoor in de lopende tekst geen goede plaats is.

Mijn wens is dat het boek tot zegen mag zijn voor gemeentelieden en tot opbouw van de gemeente die van God is. Zijn grote Naam tot eer.

Sliedrecht, zomer 2023

S.J. Verheij

Verkenning en herkenning

De gemeente op de foto

Foto's horen bij het leven. Meestal worden foto's gemaakt van blijde momenten. Denk aan de geboorte van een baby, een verjaardag, een huwelijk of vakantie. Soms worden er ook foto's gemaakt van verdrietige momenten zoals bij een begrafenis. Bij een foto is een verhaal te vertellen. Er valt veel te vertellen over een foto van een familiedag waarop broers en zussen, neven en nichten en mogelijk ook de grootouders staan. Op de foto vormt de groep een eenheid. Het is een familie. De leden zijn met elkaar verbonden. Maar al die familieleden zijn verschillend. Ze hebben ook een eigen verhaal. Dat is al te zien wanneer je de foto goed bekijkt. Hoe ziet iemand eruit? Wat voor kleding heeft hij of zij aan? Hoe is het kapsel? Hoe kijkt iemand? De familieleden zijn ook verschillend in hun betrokkenheid op de familie zelf. De één kan veel hebben met de familie, terwijl een ander maar af en toe zijn gezicht laat zien als er iets in de familie te doen is.

Ook van de gemeente kan een foto gemaakt worden. Soms gebeurt dat op een gemeentedag. De foto laat zien dat de

gemeenteleden een eenheid vormen. Tegelijk zie je op de foto een grote verscheidenheid van mensen. De gemeenteleden hebben immers verschillende achtergronden, een eigen manier van leven en eigen gedachten over geloof en kerk. Hun betrokkenheid op de gemeente is ook verschillend. Grofweg zou je vier groepen kunnen onderscheiden.

- Er is een groep die zich sterk betrokken weet bij de gemeente. Op zondag bezoeken ze trouw de diensten. Als er doorde-weeks iets georganiseerd wordt, proberen ze er zo mogelijk te zijn. Ze zetten zich actief in als vrijwilliger en hebben vaak meerdere taken.

Wat de gemeente van mij verwachten mag? Volledig commitment, meedenken, meedoen, meebouwen. Daarnaast een kritische blik, want we moeten elkaar ook scherp houden.

Een reactie uit de enquête

- Er is een groep die zich betrokken voelt op de gemeente, maar zich niet inzet als vrijwilliger in het gemeentewerk. Deze groep vindt het belangrijk dat de gemeente er voor hen is en dat ze op zondag naar de kerk kan gaan. Betrokkenheid op de gemeente betekent vooral ontvangen. Geven is veel minder aan de orde.
- Er is een groep die wel op de foto staat, maar zich afvraagt hoelang dat nog het geval zal zijn. Deze gemeenteleden zijn ervoor gegaan om actief mee te doen. De gemeente

geeft hun echter niet wat ze graag zouden willen. Ze dreigen teleurgesteld de gemeente te verlaten.

- Er is tot slot een groep die nooit zoveel met het geloof of de gemeente heeft gehad. Op zondag komen deze gemeenteleden af en toe in de kerk. Op een gemeentedag komen ze mogelijk mee vanwege de aanwezigheid van familie of vrienden. Innerlijk hebben ze het geloof en de gemeente verlaten.

Deze indeling in vier groepen is schematisch. Ze doet de werkelijkheid tekort, want die is altijd gevarieerder. Er is overlap en mensen schuiven tussen de groepen. De vier groepen geven een beeld van de gemeente. De foto vertelt een verhaal!

Mensen van de foto vertellen

Wat zouden gemeenteleden die op de foto staan zélf vertellen over hun relatie tot de gemeente? Om dit te weten te komen, zou je een grootschalige enquête kunnen uitvoeren. Dat is met het oog op het schrijven van dit boek niet gebeurd. Er zijn wel een aantal vragen verspreid onder gemeenteleden in de leeftijd van ongeveer 20 tot 35 jaar.

De reacties van de enquête geven een indruk van wat er leeft. Niet meer en niet minder. Er zijn zes vragen gesteld. De antwoorden komen we op verschillende plaatsen in dit boek tegen. De reacties helpen om de gemeentefoto scherper in beeld te krijgen. Het is goed om te weten dat gemeenteleden die gereageerd hebben, veelal betrokken zijn op God en het geloof. De vragen die gesteld zijn:

1. *De gemeente betekent veel voor mij! Helemaal mee eens/beetje eens/oneens*
2. *Wat mag je van de gemeente verwachten?*
3. *Wat mag de gemeente van jou verwachten?*
4. *Als de gemeente een beroep op je doet, hoe ga je daar dan mee om?*
5. *Zet je je op het moment voor de gemeente in? Op wat voor manier?*
6. *Is trouw zijn aan de gemeente belangrijk voor je? Zou een andere gemeente ook een serieuze optie zijn?*

De foto heeft een datum

Elke foto heeft een datum. Zo ook de foto van de gemeente. Dat is aan de foto te zien. Een foto van de gemeente uit de jaren vijftig of tachtig van de twintigste eeuw ziet er anders uit dan een foto uit het jaar 2020. Het is te zien aan de kleding, maar ook aan de manier waarop men met elkaar op de foto staat. Wat valt er te zeggen over de tijd van een foto die in 2020 is gemaakt?

Hieronder in het kort een aantal zaken die onze tijd kenmerken.

1. Alles is vloeibaar geworden

Prof. Zygmunt Bauman, een Pools-Britse socioloog en filosoof van Joodse afkomst, wijst er in zijn werk op dat alles vloeibaar is geworden¹. Veel mensen hebben niet meer zoals vroeger een huis waar ze hun leven lang wonen. Ze veranderen regelmatig van werkkring en moeten voortdurend bijscholen. In de kerk en de kerkdiensten zijn er regelmatig dingen die veranderen. In veel gezinnen is de vastheid weg vanwege scheidingen. Samengestelde gezinnen ontstaan. Alles is vloeibaar. Mensen

zijn trekkers geworden die zich niet voor langere tijd aan een bepaalde omgeving of groep verbinden.

Vloeibaarheid betekent ook dat structuren in de samenleving sterk aan gezag hebben ingeboet. Dit geldt voor de overheid, voor organisaties, voor de kerk en kerkenraad. Het leven heeft de vorm gekregen van netwerken. Vaste vormen of structuren kunnen tijdelijk in het leven worden geroepen. Zolang ze nut hebben, zijn ze zinvol maar daarna niet meer.

2. Eigen identiteit kiezen

Deze vloeibaarheid heeft invloed op ons denken over identiteit. De boodschap die in de maatschappij wordt afgegeven, is de volgende: door keuzes moet en kun je je eigen leven en identiteit bepalen. Bepaal zelf wie je zijn wilt. Dit komt onder andere tot uiting in het koortsachtig bijwerken van het zelfbeeld op *Facebook* of *Instagram*. Het eigen uiterlijk, de eigen garderobe, de inrichting van het eigen huis, het moet allemaal voortdurend worden aangepast aan de uitstraling en identiteit die iemand op dat moment wil hebben.

3. We zijn VVD geworden

Prof. Bram van de Beek zegt in zijn boek *Ego. Een cultuuranalyse van het ik* dat de opkomst van de VVD niet vreemd is². Een uitgangspunt van de VVD is dat mensen hun leven kunnen invullen zoals ze dat willen. De overheid moet het volk die ruimte laten. We noemen dat liberalisme. In kerk en maatschappij willen mensen graag hun eigen leven leiden en met rust gelaten worden. Zo gezien zijn we met elkaar VVD geworden.

4. Een zwaar leven leiden

Het leven is door deze dingen zwaar geworden. Dat lijkt vreemd, omdat we welvarend zijn en zoveel keuzes hebben. Een nadeel van zo'n leven is niet alleen keuzestress. Omdat het leven van de eigen keuzes afhangt, krijgen de keuzes veel gewicht. Als er op een bepaald moment niet goed wordt gekozen, kan dat voor eigen besef veel geluk in de weg staan. Ook is er veel minder consensus rondom normen en waarden. De vraag wat een goede keus is, moet telkens opnieuw gesteld worden. Onzekerheid en angst kunnen het gevolg zijn.

5. In crisistijd leven

We leven in crisistijd. De coronacrisis heeft diepe sporen getrokken in kerk en maatschappij. Wat de kerk betreft is men enerzijds de waarde van de gemeente en het gemeente-zijn sterker gaan voelen. Anderzijds zijn er mensen van de kerk vervreemd geraakt. In de samenleving spelen meer crises. Een van de gevolgen is dat polarisatie in kerk en samenleving toeneemt. Daardoor neemt ook de onzekerheid toe. Het besef is aanwezig dat het leven zoals dat geleefd werd, niet meer vanzelfsprekend is.

Een vriendengroep ging voor de coronapandemie naar de kerk. Tijdens de coronaperiode volgden hun ouders thuis online de zondagse diensten. De meeste jongeren van de vriendengroep deden niet mee. Toen de diensten weer fysiek bij te wonen waren, paktten niet meer dan twee jongens de kerkgang weer op. Een van de twee

vertelde dat hij en zijn vriendin zich aan het oriënteren waren voor een gemeente die beter bij hen zou passen dan de huidige gemeente. Zijn ouders vinden dat prima. Ze zijn blij dát hun kind nog naar een gemeente gaan wil.

6. Vloeibaarheid in geloof en gemeente

In een wereld waarin alles vloeibaar wordt en *we VVD zijn geworden*, krijgen kerkelijke structuren en regels een andere beleving. Er worden meer vragen gesteld. Waarom zou een gemeentelid openlijk belijdenis van het geloof af moeten leggen om naar het heilig avondmaal te mogen gaan? Waarom zou het huwelijk een meerwaarde hebben boven samenwonen? Voor deze dingen heeft iemand toch persoonlijk verantwoording aan God af te leggen? Moeten de regels van de kerk niet gezien worden als zaken die mensen belemmeren in hun leven met God? En mag de kerk met geloofswaarden komen en een manier van leven propageren die voor alle gemeenteleden geldend zijn? In de maatschappij wordt gestimuleerd om zelf het leven samen te stellen. Het is te verwachten dat dit zijn uitwerking heeft op het omgaan met geloof en kerk.

Een foto die vragen oproept

De foto van de gemeentedag zegt iets over de gemeente en over de gedachten die er op dat moment in de gemeente leven. We kunnen ook op een andere manier naar de gemeente kijken. De gemeente is van God. Daarom stellen we de vraag: Wat denkt GóD van de gemeente? Wat is Zijn bedoeling met de